

Sự tham gia của các bên liên quan chính trong bảo tồn tổng hợp tại các khu bảo tồn thiên nhiên ở Việt Nam

1 Giới thiệu

Quản lý tổng hợp tài nguyên rừng bảo tồn là cách tiếp cận để quản lý bền vững tài nguyên thiên nhiên hài hòa với phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội trong hệ thống sinh thái – nhân văn. Tuy nhiên thực tế quản lý đang đối mặt với mâu thuẫn giữa nhu cầu sử dụng tài nguyên với chính sách bảo tồn nghiêm ngặt.

Hiện ở Việt Nam còn thiếu các chính sách hỗ trợ cho quản lý bảo tồn linh hoạt, quản lý bảo tồn tài nguyên rừng dựa vào cộng đồng, cơ chế chia sẻ lợi ích trong bảo tồn,... nhằm cải tiến quy hoạch và quản lý bảo tồn tài nguyên rừng gắn với phát triển kinh tế xã hội vùng đệm.

Làm thế nào để thu hút sự tham gia của các bên liên quan nhằm quản lý tài nguyên rừng bảo tồn hiệu quả và chính sách có thể giúp ích được điều gì? Để trả lời cho các câu hỏi này, chúng tôi tiến hành phân tích kết quả nghiên cứu có liên quan đã được triển khai ở một số khu bảo tồn ở các tỉnh Tây Nguyên của Việt Nam từ 2005 - 2007, và bổ sung thêm những thông tin thực tế từ các KBT ở các địa phương khác, trong thời gian từ 7/2008 đến 10/2008.

2 Mục tiêu nghiên cứu

Nghiên cứu này nhằm mục đích phân tích chính sách hiện hành và thực tế vấn đề quản lý bảo tồn tại một số vườn quốc gia, từ đó quan tâm đến việc làm gì và làm thế nào để thu hút sự tham gia hiệu quả của các bên liên quan, đặc biệt là cộng đồng trong quản lý rừng bảo tồn.

3 Các câu hỏi nghiên cứu

- Tầm quan trọng và mức độ tham gia của các bên liên quan như thế nào trong quản lý tài nguyên rừng bảo tồn?
- Tại sao quản lý bảo tồn hiện nay không thu hút được sự tham gia thực sự của cộng đồng địa phương vùng đệm?
- Thực hiện chính sách bảo tồn nghiêm ngặt đã ảnh hưởng đến quản lý bảo tồn tổng hợp như thế nào? (Tài nguyên rừng bảo tồn? Cơ chế chia sẻ lợi ích? phối kết hợp trong quản lý bảo tồn? quản lý bảo tồn dựa vào cộng đồng?)
- Làm thế nào để thu hút sự tham gia của các bên liên quan, đặc biệt là cộng đồng trong quản lý rừng bảo tồn?

4 Nội dung nghiên cứu (Những nhu cầu nào cần phân tích?)

- Phân tích tầm quan trọng và mức độ tham gia của các bên liên quan trong quản lý tài nguyên rừng bảo tồn,
- Xác định nguyên nhân của sự tham gia kém hiệu quả của các bên liên quan đặc biệt là cộng đồng dân cư vùng đệm trong quản lý bảo tồn,
- Phân tích hiệu quả và tác động của chính sách bảo tồn nghiêm ngặt hiện hành:
 - + Đối với tài nguyên rừng bảo tồn (Môi trường)
 - + Cơ chế chia sẻ lợi ích từ bảo tồn (Kinh tế)
 - + Cơ chế phối kết hợp trong quản lý bảo tồn và bảo tồn dựa vào cộng đồng (Xã hội – văn hóa/Kiến thức sinh thái địa phương)

5 Kế hoạch nghiên cứu (Thu thập dữ liệu, phân tích và sắp xếp kết quả)

Kế hoạch được thể hiện trong khung logic sau:

Hoạt động	Phương pháp	Kết quả mong đợi	Trách nhiệm	Thời gian
1. Phân tích tầm quan trọng và mức độ tham gia của các bên liên quan	<ul style="list-style-type: none"> - Kế thừa và sử dụng kết quả nghiên cứu đã có ở Tây Nguyên - Hội thảo các bên có liên quan tại 2 KBT ở các địa phương khác (if possible) (*) 	<p>Nhận biết được tầm quan trọng và mức độ tham gia của các bên liên quan trong quản lý bảo tồn</p> <p>Nêu được 1 số bằng chứng minh họa</p>	<p>4 thành viên của nhóm nghiên cứu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cao Ly - Do Van Nhan - Quoc Binh - Thuy Phuong 	Tháng 7 - 8
2. Xác định nguyên nhân của sự tham gia kém hiệu quả của các bên liên quan	<ul style="list-style-type: none"> - Kế thừa và sử dụng kết quả nghiên cứu đã có ở Tây Nguyên. - Bổ sung thêm thông tin ở 2 KBT khác (**) - Nhóm chia sẻ thông tin, thảo luận và thống nhất (by email & phone) 	<p>Mô tả được nguyên nhân của sự tham gia kém hiệu quả của các bên liên quan</p> <p>Nêu được 1 số bằng chứng minh họa</p>	<p>Phân tích dựa trên kết quả nghiên cứu ở TN: Cao Lý, Văn Nhân;</p> <p>Bổ sung thông tin ở 2 VQG:</p> <p>VQG Bạch Mã – Hue (Thùy Phương tổ chức)</p> <p>VQG Cát Tiên – Dong Nai (Quoc Binh tổ chức)</p>	Tháng 7 - 8
3. Phân tích hiệu quả và tác động của chính sách bảo tồn nghiêm ngặt hiện hành	<ul style="list-style-type: none"> - Kế thừa và sử dụng kết quả nghiên cứu đã có ở Tây Nguyên. - Phân tích cá nhân, thảo luận và thống nhất (by email & phone) 	<p>Hiệu quả và tác động của chính sách bảo tồn nghiêm ngặt hiện hành</p> <p>Nêu được 1 số bằng chứng minh họa</p>	4 thành viên	Tháng 7 - 8
4. Tổng hợp các kết quả phân tích và đề xuất giải pháp cho quản lý bảo tồn tổng hợp	<ul style="list-style-type: none"> - Làm việc nhóm, thảo luận và thống nhất 	Kết luận và đề xuất/ khuyến nghị	4 thành viên	Tháng 9
5. Viết báo cáo và hoàn thành các sản phẩm nghiên cứu	<ul style="list-style-type: none"> - Phân công và chia sẻ công việc. - Tập hợp, thống nhất, chỉnh sửa và hoàn tất 	<p>Báo cáo</p> <p>Bản thảo tờ tin chính sách</p> <p>Trình bày PP</p>	4 thành viên	Tháng 9 – Hết hạn vào tháng 10